

MAKİNE, OTOMOTİV, DİĞER ULAŞIM ARAÇLARI, ELEKTRİK VE ELEKTRONİK SEKTÖRÜ ÜRÜNLERİNE İLİŞKİN DAHİLDE İŞLEME REJİMİ GENELGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Dayanak, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) İşbu Genelge makine, otomotiv, diğer ulaşım araçları, elektrik ve elektronik sektörü ürünlerinin ihracatı ile ihracat sayılan satış ve teslimine ilişkin Dahilde İşleme Rejimi tedbirlerinin uygulama usul ve esaslarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Dayanak

MADDE 2 – (1) İşbu Genelge, 27/01/2005 tarihli ve 25709 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 17/01/2005 tarihli ve 2005/8391 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Dahilde İşleme Rejimi Kararı ve bu Karar’a istinaden, 20/12/2006 tarihli ve 26382 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İhracat: 2006/12 sayılı Dahilde İşleme Rejimi Tebliği; 01/04/2007 tarihli ve 26480 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İhracat: 2007/2 sayılı Dahilde İşleme Rejimine İlişkin İşlemlerin Bilgisayar Veri İşleme Tekniği Yoluyla Yapılmasına Dair Tebliğ, 27/01/2005 tarihli ve 25709 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İhracat: 2005/2 sayılı İhracat Sayılan Satış ve Teslimler Hakkında Tebliğ ve 03/12/2019 tarihli ve 30967 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İhracat: 2019/7 sayılı Ticaret Bakanlığı Destek Yönetim Sistemine İlişkin Uygulama Tebliği hükümleri çerçevesinde hazırlanmıştır.

Kapsam

MADDE 3 – (1) İşbu Genelge, makine, otomotiv, diğer ulaşım araçları, elektrik ve elektronik sektörü ürünlerinin ihracatı ile ihracat sayılan satış ve teslimi ve bu kapsamda yapılacak olan ithalat/yurt içi alıma ilişkin dahilde işleme rejimi kapsamında uygulanacak dahilde işleme tedbirlerini kapsar.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) İşbu Genelge’de geçen;

- a) Bakanlık: Ticaret Bakanlığını,
- b) DİİB: Dahilde İşleme İzin Belgesini,
- c) DİR: Dahilde İşleme Rejimini,
- ç) Döviz kullanım oranı: 2006/12 sayılı Tebliğ’in 3 üncü maddesindeki “Dahilde işleme izin belgesi/dahilde işleme izni kapsamındaki CIF ithal (yurt içi alımlar hariç) tutarının FOB ihracat tutarına (ikincil işlem görmüş ürünün serbest dolaşıma giriş rejimi hükümlerine göre ithalatının yapılması halinde bu ürünün gümrük kıymeti dahil) olan yüzde oranını”,
- d) DYS: 2019/7 sayılı Tebliğ’in 4 üncü maddesindeki “Mal ihracatına ve hizmet ihracatına yönelik devlet destekleri ile Dâhilde İşleme Rejimi, Hariçte İşleme Rejimi, Vergi, Resim Harç İstisnası, Belgesiz İhracat Kredilerine ilişkin bileşenlerden oluşan Ticaret Bakanlığı Destek Yönetim Sistemini”,

e) Fire: 2006/12 sayılı Tebliğ'in 3 üncü maddesindeki "İşleme faaliyetleri sırasında özellikle kuruma, buharlaşma, sızma veya gaz kaçağı şeklinde yitirilen ve imha olan kısım ile ekonomik değeri olmayan atıkları",

f) Genel Müdürlük: İhracat Genel Müdürlüğünü,

g) GTİP: Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonunu,

ğ) İkincil işlem görmüş ürün: 2006/12 sayılı Tebliğ'in 3 üncü maddesindeki, "İşleme faaliyetleri sonucunda elde edilen asıl işlem görmüş ürün dışındaki ürünü",

h) Karar: 17/01/2005 tarihli ve 2005/8391 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Dahilde İşleme Rejimi Kararı'nı,

ı) 2005/2 sayılı Tebliğ: İhracat: 2005/2 sayılı İhracat Sayılan Satış ve Teslimler Hakkında Tebliğ'i

i) 2006/12 sayılı Tebliğ: İhracat: 2006/12 sayılı Dahilde İşleme Rejimi Tebliği'ni,

j) 2007/2 sayılı Tebliğ: İhracat: 2007/2 sayılı Dahilde İşleme Rejimine İlişkin İşlemlerin Bilgisayar Veri İşleme Tekniği Yoluyla Yapılmasına Dair Tebliğ'i,

k) 2019/7 sayılı Tebliğ: İhracat 2019/7 sayılı Ticaret Bakanlığı Destek Yönetim Sistemine İlişkin Uygulama Tebliği'i,

l) **(Ek: 14/05/2024)** Kurumsal Kaynak Planlama (ERP) Sistemi: Şirketlerin muhasebe, satın alma, proje yönetimi, risk yönetimi ve mevzuat uyumunun yanı sıra tedarik zinciri operasyonları gibi günlük iş faaliyetlerini yönetmek için kullandığı yazılımı

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Esaslar, DİİB Süreleri, Döviz Kullanım Oranları, Birim Kullanım, Fire ve İkincil İşlem Görmüş Ürün Oranları

Genel Esaslar

MADDE 5 – (1) Makine, otomotiv, diğer ulaşım araçları, elektrik ve elektronik sektörü ürünlerinin ihracatı ile ihracat sayılan satış ve teslimi ve bu kapsamda yapılacak olan ithalat/yurt içi alıma ilişkin DİR kapsamında uygulanacak dahilde işleme tedbirlerine ilişkin genel hükümler aşağıda belirtilmiştir.

a) **(Değişik: 24.06.2025)** Farklı azami döviz kullanım oranlarına konu ürünler için ayrı DİİB düzenlenmesi esastır. Öte yandan, farklı azami döviz kullanım oranlarına konu işleme faaliyetlerinin aynı DİİB kapsamında gerçekleştirilmesi halinde; taahhüt kapatma işlemi, düşük olan azami döviz kullanım oranı esas alınarak tekemmül ettirilir.

b) Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası ve Onaylanmış Kişi Statü Belgesi sahibi firmaların müracaatları ile gemi inşa, komple tesise v.b. ilişkin ihracat taahhüdü içeren müracaatlar hariç ilk DİİB'de azami ihracat taahhüt miktarı, kapasite raporunda belirtilen yıllık üretim kapasitesinin 1/4'ü kadar olabilir.

c) İlk DİİB'de azami miktarda ihracat taahhüdünde bulunulduğu durumda, belge ihracat taahhüt miktarının, belge kapsamında gerçekleştirilen ihracat miktarı kadar artırılması uygun görülebilir.

ç) İlk DİİB'in taahhüt hesabı kapatma başvurusunun yapılmamış olması veya ilk DİİB'in ihracat taahhüdünün tamamlanmamış olması halinde, ikinci belge başvurusunda talep edilebilecek olan azami ihracat taahhüt miktarı, yıllık üretim kapasitesinin 1/4'üne karşılık gelen miktardan, ilk belgedeki ihracat taahhüt miktarından henüz gerçekleşmemiş olan miktar düşüldüğünde bulunacak olan miktar kadar olabilir.

d) İlk DİİB'in taahhüt hesabının tamamlanmış ancak kapatma başvurusunun yapılmamış olması halinde, yıllık üretim kapasitesi dikkate alınarak belge düzenlenebilir.

e) İlk DİİB'in taahhüt hesabının kapatılmış veya kapatma başvurusunun yapılmış olması halinde, müteakip belge başvurularında uygun görülebilecek azami ihracat taahhüdü miktarı, yıllık üretim kapasitesi dikkate alınarak değerlendirilir.

f) Kapasite raporunun tek vardiya esasına göre hazırlanmış olması ve firmada vardiyalı çalışılması söz konusu olduğu için toplam üretim kapasitesinin fiiliyatta kapasite raporunda belirtilenden fazla olması halinde, DİİB başvurularında uygun görülebilecek azami ihracat taahhüt miktarı, ilgili ticaret ve/veya sanayi odasından alınacak olan ve kaç vardiya çalışıldığını açıkça belirtir yazının DYS üzerinden sunulmasını müteakip, vardiyalı toplam üretim kapasitesi üzerinden hesaplanır.

g) İndirimli teminat, eşdeğer eşya, ekspertiz şartı, fire/ikincil işlem görmüş ürün vb. hususlara ilişkin düzenlemeler, DİİB'in özel şartlar bölümüne kaydedilir. Ancak, DİİB'in özel şartlar bölümünde yer almayan, işbu Genelge dâhil DİR mevzuatına ilişkin diğer tüm şartların da yerine getirilmesi firmaların sorumluluğundadır.

ğ) DİİB müracaatında bulunan firmaların faal durumda olduklarının tespit edilebilmesini teminen; müracaatlar sırasında Bakanlığa sunulacak olan "üretim tesisine ilişkin son döneme ait elektrik faturası" ve firmaya ait son 12 aylık döneme (yeni kurulan firmalar için kuruluş tarihinden sonraki dönem) ilişkin Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tahakkuk fişleri ile ilgili olarak;

1) Firmaların bir takvim yılı içerisinde yapacağı ilk DİİB başvurusu sırasında söz konusu belgelerin DYS üzerinden ibrazı gerekmektedir.

2) Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası ve Onaylanmış Kişi Statü Belgesi sahibi olan firmaların, ilk DİİB başvurusu hariç, söz konusu belgeleri ibrazı gerekmemektedir.

h) DİİB başvurularında, ithalata ve ihracata konu ürünlerin miktarlarının iki birimli beyan edilecek olması ve bu birimlerden birinin "kg" olacak olması halinde, "kg" ikinci birim olarak beyan edilmelidir.

ı) İlk defa DİİB müracaatında bulunacak olan firmaların, belirtilen adreste üretim faaliyetinde bulunup bulunmadığı, kapasite durumu vs. konulardaki tespiti yönelik olarak ilgili Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüğüne başvurması ve söz konusu başvuru neticesinde düzenlenecek olan belgenin, DİİB başvurusu sırasında DYS üzerinden sunulması gerekmektedir.

i) DİİB başvurularına yönelik değerlendirme süreci; işbu Genelge dâhil DİR mevzuatı çerçevesinde, belge konusu sektörlerin piyasa dinamikleri ve dış ticaret politikaları da göz önünde bulundurularak, proje bazında tekemmül ettirilir.

j) **(Ek: 24/06/2025)** Aynı tarife pozisyonunda yer aldığı halde farklı sarfiyat oranlarına sahip ihraç ürünleri için, ihracat listesinde farklı satırlar oluşturulmak suretiyle başvuruda bulunulması esastır.

(2) (Ek: 14/05/2024) (Değişik: 24/06/2025)

a) Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası sahibi firmaların veya %1 ve %5 indirimli teminat oranı hakkı bulunan onaylanmış kişi statüsü sahibi imalatçı firmaların DİİB kapatma işlemlerinde; DİİB kapsamında ithal edilen veya eşdeğer eşya olarak kullanılan eşyanın ihraç edilen veya yurtiçinde teslimi yapılan eşya üretiminde gerçekleşen sarfiyat oranlarının (fire ve ikincil işlem görmüş eşya oranları dahil) tespitinde ve tevsikinde mer'î mevzuat hükümleri çerçevesinde alınmış Ekspertiz Raporu veya “Kurumsal Kaynak Planlama Sistem Kayıtları (ERP) dikkate alınarak düzenlenen detaylı yeminli mali müşavir raporu” esas alınabilir.

b) Firmanın, yetkilendirilmiş yükümlü sertifikasına sahip firma veya %1 ve %5 indirimli teminat oranı hakkı bulunan onaylanmış kişi statüsü sahibi imalatçı firma olması kaydıyla, “Kurumsal Kaynak Planlama Sistem Kayıtları (ERP) dikkate alınarak düzenlenen yeminli mali müşavir raporu”nun DİİB kapatma işlemlerinde esas alınabilmesi; söz konusu yeminli mali müşavir raporunun hazırlanmasına dayanak teşkil eden firmanın kullandığı Kaynak Planlama Sisteminin;

1) Üretimin sarfiyat oranları ile fire ve ikincil işlem görmüş eşyanın tespitine imkân tanıyacak nitelikte olması,

2) DİİB kapsamında ithal edilen veya eşdeğer eşya olarak kullanılan eşyanın ihraç edilen veya yurtiçinde teslimi yapılan ürünün üretiminde gerçekleşen sarfiyat oranlarını (fire ve ikincil işlem görmüş eşya oranları dahil) gösterecek şekilde olması,

3) DİİB’e konu ithal eşyası ile ürünün ihracatına ilişkin beyannameler veya ilgili faturalar arasındaki ilişkiyi gösterecek detayda ve açıklıkta olması,

şartına bağlıdır. Bu hususlar yeminli mali müşavir raporunda ayrıca tevsik edilir.

c) DİİB kapatma işlemlerinde hiçbir surette DİİB’te belirlenen sarfiyat oranlarının (fire ve ikincil işlem görmüş eşya oranları dahil) aşılması gerekmektedir.

DİİB Süreleri

MADDE 6 – (1) Makine, otomotiv, diğer ulaşım araçları, elektrik ve elektronik sektörü ürünlerinin ihracatı ile ihracat sayılan satış ve teslimine yönelik olarak düzenlenecek DİİB’lerin süresi 12 (oniki) aydır. Kablo ihracatı ile ihracat sayılan satış ve teslimine yönelik düzenlenecek DİİB’lerin süresi 9 (dokuz) aydır. Gemi inşa, komple tesisi v.b. ile üretim süreci 12 (oniki) ayı aşan ürünler ve savunma sanayi alanına giren ürünlerin ihracatına ilişkin düzenlenen DİİB’lerin süresi proje süresi kadar tespit edilebilir. Diğer taraftan, DİİB süreleri, piyasa dinamikleri ve dış ticaret politikaları da göz önünde bulundurularak, ürün ve/veya ürün grupları özelinde daha kısa süreli olarak belirlenebilir.

Döviz Kullanım Oranları

MADDE 7 – (1) 2006/12 sayılı Tebliğ kapsamında düzenlenecek olan DİİB'lere ilişkin azami döviz kullanım oranları, alt sektörler itibarıyla aşağıda sıralanmaktadır:

- Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı için %75,
- Elektrikli teçhizat imalatı için %80,
- Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı için %75,
- Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve ayrı treyler (yarı römork) imalatı için %65,
- Diğer ulaşım araçlarının imalatı* için %60
- *"Hava taşıtları ve uzay araçları ile bunlarla ilgili makinelerin imalatı" ve "Askeri savaş araçlarının imalatı"na yönelik düzenlenen belgelerde azami döviz kullanım oranı %80'e kadar tespit edilebilir.

(2) 2005/2 sayılı Tebliğ kapsamında düzenlenecek olan DİİB'lere ilişkin azami döviz kullanım oranları için söz konusu Tebliğ'in 9 uncu maddesi dikkate alınır.

(3) DİİB kapsamındaki bedelsiz ithalatta, DİİB süresi sona erdikten veya ihracat taahhüdü kapatıldıktan sonra geri gelen işlem görmüş ürün için yeni bir DİİB düzenlenmesi halinde yeni belgede ve DİİB kapsamındaki yurt içi alımlarda döviz kullanım oranı aranmaz.

(4) **(Ek: 24/06/2025)** Dahilde işleme izin belgesi kapsamında ihracı taahhüt edilen işlem görmüş ürünün, başka bir belgenin ithalat bölümünde belirtilen eşya arasında yer alması şartıyla süresi geçerli belge sahibi firmaya/firmalara yurt içinde teslimi halinde, yurt içi teslimi yapan firmanın DİİB'inin söz konusu teslim münhasıran düzenlenmesi kaydıyla azami döviz kullanım oranı %80'dir. Söz konu DİİB'lerin kapatma işlemlerinin sonuçlandırılmasında 2006/12 sayılı Tebliğin 38 inci maddesinin onuncu fıkrası ve 38/A maddesi hükümlerine göre işlem yapılır.

Birim Kullanım, Fire ve İkincil İşlem Görmüş Ürün Oranları

MADDE 8 – (1) DİİB düzenlenmesi aşamasında;

a) Birim kullanım, fire ve ikincil işlem görmüş ürün oranları için kapasite raporunda belirtilen oranlar esas alınır.

b) Birim kullanım, fire ve ikincil işlem görmüş ürün oranlarının işbu fıkranın (a) bendine göre net olarak tespit edilememesi halinde, belge süresi içerisinde alınacak olan, 2006/12 sayılı Tebliğ'in Ek-3'ünde belirtilen ekspertiz raporu marifetiyle tevsik edilmesi kaydıyla firma beyanı esas alınabilir.

c) Bakanlık, gerekli görmesi halinde, beyan edilen birim kullanım, fire ve ikincil işlem görmüş ürün oranlarına ilişkin olarak, kapasite raporunu düzenleyen ticaret ve/veya sanayi odası, üniversitelerin ilgili bölümleri ve ilgili olabilecek meslek kuruluşları dahil gerek gördüğü kurum ve kuruluşlar tarafından hazırlanacak raporların ibrazını talep edebilir.

(2) Birim kullanım, fire ve ikincil işlem görmüş ürün oranlarına ilişkin bu madde çerçevesinde belirlenen esaslarla DİİB düzenlenmiş olması, DİR mevzuatı hükümleri çerçevesinde firma sorumluluğunu ortadan kaldırmaz. DİİB’de kayıtlı birim kullanım, fire ve ikincil işlem görmüş ürün oranları, DİİB kapsamında temin edilen hammaddelerin işlenmesi sırasında dikkate alınabilecek olan azami oranları göstermektedir. İşleme faaliyetini müteakip, birim kullanım, fire ve ikincil işlem görmüş ürün oranlarının DİİB’de kayıtlı oranlardan daha düşük gerçekleşmesi sonucu, DİİB kapsamında temin edilen girdiler ile ihraç edilenden fazla asıl işlem görmüş ürün elde edilmiş olması veya temin edilen girdilerin tamamının ihraç edilen ürünler bünyesinde yurtdışı edilememiş olması halinde, elde edilen fazla asıl işlem görmüş ürünün de ihraç edilmesi veya fazla durumda kalan asıl işlem görmüş ürün ve/veya yurtdışı edilememiş fazla girdiler (DİİB’de öngörülenin üstünde çıkan ikincil işlem görmüş ürünler dâhil) ile ilgili olarak serbest dolaşıma giriş rejimi hükümlerine göre işlem yapılması gerekmektedir.

(3) İşleme faaliyeti sonucunda, ithal üründen ortaya çıkacak ikincil işlem görmüş ürünün DİİB ihracat listesine eklenmesi gerekmektedir. Söz konusu ikincil işlem görmüş ürünün DİİB ihracat taahhüdünün kapatılmasından önce ihracı, gümrük mevzuatı çerçevesinde gümrük idaresi gözetiminde imhası, gümrüğe terk edilmesi, çıkış hükmünde gümrüğe teslimi veya serbest dolaşıma giriş rejimi hükümlerine göre ithali gerekmektedir.

(4) DİİB kapsamında ihracatı kg üzerinden yapılacak olan veya birim kullanım hesabı kg- kg üzerinden yapılan ürünlerin belge birim kullanım hesabında, ihracata ilişkin gümrük beyannamesi “Net Ağırlık (kg)” alanında beyan edilen ihraç ürün ağırlığını oluşturan tüm girdilerin, belge kapsamında temin edilmeyecek girdiler de dâhil, dikkate alınması gerekmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İhracat Sayılan Satış ve Teslimler

MADDE 9- (1) 2005/2 sayılı Tebliğ’in 5/d-1 maddesi çerçevesinde düzenlenen D3 kodlu DİİB’ler kapsamında her bir Yatırım Teşvik Belgesi için ayrı DİİB düzenlenmesi esastır. Belge düzenlenmesine esas teşkil eden ve DİİB’e kaydedilen Yatırım Teşvik Belgesi’nin sonradan başka bir Yatırım Teşvik Belgesi’yle değiştirilmesine izin verilmez.

(2) 2005/2 sayılı Tebliğ’in 5/e maddesi çerçevesinde düzenlenecek D3 kodlu DİİB’ler için; ilgili kamu kurum/kuruluşunca onaylı uluslararası ihale ilanı, ilgili kamu kurum/kuruluşunca onaylı ihale kazanım belgesi ile yüklenici firma ile ihaleye çıkan kamu kurum/kuruluşu arasında yapılan onaylı sözleşme örneğinin DYS üzerinden yapılacak DİİB başvurusuna eklenmesi gerekmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Yetki

MADDE 10 – (1) İşbu Genelge kapsamında ortaya çıkabilecek özel ve zorunlu durumları inceleyip sonuçlandırmaya ve uygulamada ortaya çıkacak ihtilafları idari yoldan çözümlemeye Genel Müdürlük yetkilidir.

(2) İşbu Genelge’de düzenlenmeyen hususlarda 2008/1 sayılı Dahilde İşleme Rejimi Hakkında Genelge hükümleri esas alınır.

Yürürlük

MADDE 11 – (1) İşbu Genelge onaylandığı tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 12 – (1) İşbu Genelgeyi Bakanlık (İhracat Genel Müdürlüğü) yürütür.

GEÇİCİ MADDE 1 - (Ek: 14/05/2024) Bu Genelgenin 5’inci maddesinin ikinci fıkrası, anılan fıkranın yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla açık ve kapatma talepli statüde bulunan belgelere uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 2- (Ek: 24/06/2025) Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası sahibi firmaların veya %1 ve %5 indirimli teminat oranı hakkı bulunan onaylanmış kişi statüsü sahibi imalatçı firmaların, 26.11.2024 tarihinden önce tescil edilmiş ihracat beyannameleriyle ilgili ihracat taahhüt hesabı henüz kapatılmamış dahilde işleme izin belgelerinde yer alan ayniyet özel şartının yerine getirilmemiş olması durumunda; belge kapsamında ithal edilen eşyanın ihraç edilen işlem görmüş ürünün bünyesinde kullanıldığının işbu Genelgenin 5 inci maddesinin ikinci fıkrası hükümlerine göre düzenlenen yeminli mali müşavir raporu ile tevsik edilmesi kaydıyla, söz konusu özel şartın yerine getirildiği kabul edilebilir.